



ADVIES

**Ontwerp van besluit van de Brusselse
Hoofdstedelijke Regering ter goedkeuring van
het Gewestelijk Programma voor
Pesticidenreductie 2018-2022 in het Brussels
Hoofdstedelijk Gewest**

13 maart 2017

Aanvrager	Minister Céline Fremault
Aanvraag ontvangen op	14 februari 2017
Aanvraag behandeld door	Commissie Leefmilieu
Aanvraag behandeld op	23 februari 2017
Advies uitgebracht door de Plenaire zitting op	13 maart 2017

Vooraf

Ter informatie, **de Raad** herinnert eraan dat hij verschillende adviezen met betrekking tot de problematiek van de pesticiden in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft geformuleerd, meer bepaald :

- Op 15 september 2016, het advies inzake het voorontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering dat het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen die fipronil of neonicotinoïden bevatten verbiedt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ([A-2016-063-ESR](#)) ;
- Op 16 juni 2016, het advies inzake het voorontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering dat het gebruik van pesticiden die glyfosaat bevatten verbiedt in het Brussels Hoofdstedelijke Gewest ([A-2016-039-ESR](#)) ;
- Op 19 mei 2016, het advies inzake het voorontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering betreffende de organisatie van het basisexamen, de basisopleiding en de aanvullende opleiding in het kader van de fytolicensie ([A-2016-038-ESR](#)) ;
- Op 19 maart 2015, het advies inzake het voorontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering betreffende de opslag en hantering van gewasbeschermingsmiddelen alsook het beheer van hun afval door professionele gebruikers ([A-2015-016-ESR](#)) ;
- Op 17 januari 2013, het advies inzake het ontwerp van gewestelijk Programma voor pesticidenreductie ([A-2013-005-ESR](#)) ;
- Op 22 november 2012, het advies inzake het voorontwerp van ordonnantie betreffende een pesticidegebruik dat verenigbaar is met de duurzame ontwikkeling in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en tot omzetting van richtlijn 2009/128/EG ([A-2012-061-ESR](#)).

Anderzijds noteert **de Raad** dat het aannemen van dit Programma voor pesticidenreductie past in het kader van de Europese Richtlijn 2009/128/EG¹, die een kader voor communautaire actie ter verwezenlijking van een duurzaam gebruik van pesticiden vaststelt. Artikel 4 van deze tekst eist immers van de Lidstaten het aannemen van « *nationale actieplannen teneinde kwantitatieve doelstellingen, streefcijfers, maatregelen, indicatoren en tijdschema's vast te stellen om de risico's en de effecten van het gebruik van pesticiden voor de menselijke gezondheid en het milieu te verminderen en de ontwikkeling en invoering van geïntegreerde plaagbestrijding en alternatieve benaderingswijzen of technieken aan te moedigen om de afhankelijkheid van het gebruik van pesticiden te beperken* ».

¹ Richtlijn 2009/128/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 tot vaststelling van een kader voor communautaire actie ter verwezenlijking van een duurzaam gebruik van pesticiden. Deze Richtlijn wordt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest omgezet door de ordonnantie van 20 juni 2013 betreffende een pesticidegebruik dat verenigbaar is met de duurzame ontwikkeling van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Advies

1. Algemene beschouwingen

1.1 Doelstelling

De Raad neemt er akte van dat de doelstelling van het onderhavige ontwerp van Programma erin bestaat om « een hoger beschermingsniveau te garanderen voor de Brusselaars, en meer bepaald voor de meest kwetsbare bevolkingsgroepen, door [het Brussels Hoofdstedelijk Gewest] op Europees niveau te laten uitgroeien tot een hoofdrolspeler in het toepassen van alternatieve praktijken voor pesticiden ». Dit om de risico's en de effecten op de menselijke gezondheid en het leefmilieu te verminderen. **De Raad** steunt deze doelstelling.

Anderzijds neemt **de Raad** er akte van dat het ontwerp van Programma, omwille van zijn wetgevend kader, in hoofdzaak de vermindering beoogt van de risico's en de effecten die met gewasbeschermingsmiddelen (GBM) samengaan. Niettemin noteert hij dat bepaalde geplande acties op de biociden gericht zijn.

Bewustmaking en voorlichting

Omdat hij vaststelt dat dit ontwerp van Programma heel wat bewustmakings- en voorlichtingsmaatregelen voorziet, herhaalt **de Raad** dat hij de inspanningen steunt die op dit vlak worden geleverd. Hij vindt dit een voorwaarde tot welslagen om de doelstelling inzake vermindering van de met pesticidengebruik verbonden risico's te behalen.

De Raad meent dat de bewustmakings-/voorlichtingsmaatregelen zowel de GBM als de alternatieven ervan moeten beogen.

1.2 Evaluatie en herziening van de wetgeving

Omdat hij vaststelt dat het onderhavige ontwerp van Programma de acties die in het eerste gewestelijk Programma voor pesticidenreductie voor de periode 2013-2017 werden aangevat, wil voortzetten, uitdiepen en/of aanvullen, herinnert **de Raad** aan zijn advies van 17 januari 2013 inzake het ontwerp van gewestelijk Programma voor pesticidenreductie (zie Vooraf).

Anderzijds staat **de Raad** positief tegenover het feit dat men er uitdrukkelijk naar streeft om de Brusselse wetgeving op het vlak van pesticidengebruik aan te passen op basis van een evaluatie van de geldende voorschriften en van de concrete ervaringen inzake uitvoeringen van de nieuwe regelgeving op het terrein. **De Raad** sluit zich hier ten volle bij aan.

De Raad vraagt om de wetgeving ter zake regelmatig opnieuw te evalueren en om, zo nodig, de wetgeving opnieuw aan te passen. Bovendien meent hij dat het opportuun zou zijn om over de resultaten van deze evaluaties te communiceren.

Tot slot meent **de Raad** dat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn doelstelling inzake bescherming van het leefmilieu en van de menselijke gezondheid zou kunnen behalen door via een geïntegreerde bestrijding van plagen, ziekten en adventieve en invasieve planten naar een vermindering van de risico's te streven.

1.3 Coördinatie

Interregionale

De Raad staat positief tegenover het feit dat de inspanningen ter verbetering van de interregionale samenwerking op dit vlak worden voortgezet. Hij dringt erop aan om deze inspanningen voort te zetten en te intensifiëren, omdat een sterke samenhang op het nationaal niveau noodzakelijk is om op dit vlak een doeltreffend beleid te voeren. Bovendien benadrukt hij dat de problematiek van de interregionale samenhang een bijzonder geladen element is voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (dat omwille van zijn geografische realiteit meer geneigd is om dienstverleners van andere Gewesten op zijn grondgebied te zien optreden, en er meer baat bij heeft dat Brusselse dienstverleners gemakkelijk toegang tot de Vlaamse en Waalse markten kunnen hebben).

Intraregionale

De Raad staat positief tegenover het feit dat men de samenhang wil verzekeren van de in het ontwerp van Programma geplande acties met andere thema's die met de pesticidenproblematiek zijn verbonden (ontwikkeling van de natuur, kwaliteit van het water en de bodem, duurzame stedelijke landbouwproductie, groene ruimten en minerale openbare ruimten, ...). In dat opzicht noteert hij dat er een bijzondere aandacht naar de verenigbaarheid van het ontwerp van Programma met het Gewestelijk Natuurplan 2016-2020 is uitgegaan.

1.4 Raadpleging

De Raad benadrukt de meerwaarde die een dialoog met de actoren die bij het thema van het pesticidengebruik zijn betrokken, kan opleveren. Er bestaan immers actoren (Phytophar, Vivaqua, ...) die over heel wat statistische gegevens beschikken die nuttig zouden kunnen zijn om de Brusselse situatie te analyseren.

Anderzijds zal het bestaan van een goede dialoog tussen de betrokken overheden en actoren van dien aard zijn om de aanvaardbaarheid van de uit te voeren maatregelen te vergroten. **De Raad** voegt hieraan toe dat het begrip « betrokken actoren » in de ruime zin moet worden begrepen en dat erop moet worden toegezien dat de verschillende bestanddelen van de sociale partners bij deze dialoog worden betrokken.

1.5 Controle

Gebruiksverbod/doeltreffendheid

Gelet op de institutionele realiteit is het Brussels Hoofdstedelijk Gewest gedeeltelijk bevoegd voor wat het gebruik van GBM betreft. De federale overheid blijft van haar kant bevoegd inzake de toelating om producten op het volledige grondgebied van België op de markt te brengen. Zonder zich uit te spreken over de kwestie van een gelijkwaardigheid tussen een gebruiksverbod en een verbod om op de markt te brengen, herhaalt **de Raad** dat hij :

- heel wat twijfels formuleert bij de doeltreffendheid van een maatregel om het gebruik van een product te verbieden, wanneer men anderzijds dit product mag blijven verkopen ;
- zich afvraagt welke middelen het Brussels Gewest wil aanwenden om zich ervan te vergewissen dat dit verbod daadwerkelijk wordt nageleefd, en dan vooral bij particulieren ;
- op het nationaal niveau een coherente wetgeving wil die een productnormenbeleid waarborgt

dat de rechtszekerheid bevordert en dat verhindert dat er in België drie marktsegmenten verschijnen, met alle complexiteit en (meer bepaald administratieve) moeilijkheden die dit voor alle betrokken partijen met zich zou meebrengen ;

- benadrukt dat het, om een doeltreffende strategie in te stellen om invasieve soorten te bestrijden, van belang is om op het hele grondgebied homogene productnormen te hebben ;
- van oordeel is dat de controle op de naleving van één enkel gebruiksverbod des te moeilijker zal verlopen, daar de andere Gewesten niet dezelfde voorschriften toepassen ten aanzien van een product en/of men een product mag blijven verkopen (federale bevoegdheid). Anderzijds heeft hij benadrukt dat de invoering van doeltreffende controles in deze context een niet te verwaarlozen begrotingsimpact zou kunnen hebben ;
- pleit voor een nauw overleg tussen de federale overheid en de Gewesten ter zake, rekening houdend met de verdeling van de bevoegdheden op het institutioneel vlak tussen de productnormen en het gebruik ervan.

Illegale handel

De Raad benadrukt dat het in deze materie van het allergrootste belang is om de illegale handel in GBM (meer bepaald via het Internet), alsook het gebruik van namaak-GBM te bestrijden. **De Raad** pleit voor een samenwerking met de andere Gewesten en de federale overheid op dit vlak. Bepaalde producten die men in deze handel terugvindt, zijn immers giftiger dan de « klassieke » producten die door de overheden zijn gekend.

De Raad vindt een doeltreffend controlesysteem van de geldende maatregelen in dat opzicht onontbeerlijk.

1.6 Budget en menselijke middelen

De Raad vraagt zich af welk budget en welke menselijke middelen er zullen worden vrijgemaakt om enerzijds de maatregelen van dit ontwerp van Programma uit te voeren, en om anderzijds de controle te verzekeren op de maatregelen die ertoe strekken om het gebruik van GBM te verbieden. Hij dringt erop aan om een passend budget en voldoende menselijke middelen aan deze problematiek te besteden.

2. Bijzondere beschouwingen

De Raad neemt er akte van dat het ontwerp van Programma 74 acties bevat. Deze zijn van tweeërlei aard : enerzijds de 62 louter gewestelijke acties (de zogenaamde « BHG »-acties) en anderzijds de 11 gezamenlijke acties die in partnerschap met de federale of gefedereerde entiteiten worden uitgevoerd (de zogenaamde « BEL »-acties).

2.1 Actie BHG 2.1.1 - Organisatie van de basisexamens voor de fytolicentie / Actie BHG 2.2.1 - Stimuleren van de opvolging van de aanvullende opleidingsactiviteiten voor de NP-fytolicentie

De Raad steunt de inspanningen inzake opleiding, die door het fytolicentiesysteem worden geconcretiseerd. Sommige problemen (uitwassen of overmatig gebruik van GBM, aantastingen van de gezondheid van gebruikers van GBM, ...) kunnen immers voortvloeien uit een verkeerd gebruik van GBM. Een efficiënte opleiding hieromtrent laat het dus toe om enerzijds de gevaren te

verminderen die aan het gebruik van GBM zijn verbonden, en om anderzijds de gebruikte hoeveelheden GBM te doen afnemen. **De Raad** benadrukt dat het eveneens noodzakelijk is om de gebruikers voor het gebruik van alternatieve, doeltreffende en duurzame methodes op te leiden. Deze opleidingen zouden het hen aldus toelaten om de verschillende technieken te leren kennen en om deze op een doeltreffende wijze toe te passen.

De Raad dringt erop aan om het fytolicensiesysteem op het nationale niveau beter te coördineren. Hij vindt het immers belangrijk dat professionals over alle bevoegdheden kunnen beschikken om op het volledige Belgische grondgebied te kunnen optreden. Anderzijds benadrukt hij dat een gecoördineerd fytolicensiesysteem van dien aard zou zijn om de kwaliteit te verbeteren van de adviezen die handelaars, die GBM verkopen, verstrekken (deze moeten, in het bijzonder in Brussel, zowel Brusselaars als klanten die in andere Gewesten wonen, naar behoren kunnen adviseren).

2.2 Actie BHG 2.1.8 - Het opleidingsmateriaal van de basisopleiding en van de aanvullende opleidingsactiviteiten ter beschikking stellen op het internet

De Raad herhaalt zijn beschouwing met betrekking tot de noodzakelijke interregionale coördinatie. Hij pleit meer in het bijzonder voor de wederzijdse erkenning tussen de Gewesten van het materiaal voor de fytolicensie-opleiding.

2.3 Actie BHG 2.2.2 - Zichtbaarheid verlenen aan handelszaken die zich verbinden tot pesticidenreductie

Omdat hij vaststelt dat deze actie de opstelling van een handvest van goede praktijken rond de verkoop van pesticiden voor niet-professioneel gebruik voorziet, vraagt **de Raad** om de inhoud van dit handvest goed te verduidelijken. In dat opzicht zou het opportuun zijn om de betrokken actoren (meer bepaald Comeos en Phytophar) hierbij te betrekken.

2.4 Actie BHG 2.3.1 - Uitwerken van een communicatiestrategie en -plan / Actie BHG 2.3.8 - In kaart brengen en herwaarderen van de voorbeeldruimten en -praktijken

De Raad herhaalt zijn algemene beschouwing (1.4. raadpleging), waarin hij vraagt om de betrokken actoren te raadplegen.

2.5 Aankondiging van bespuitingen aan potentieel blootgestelden

De Raad neemt er akte van dat de doelstelling van de acties BHG 2.5.1. en BHG 2.5.2. erin bestaat om « passende informatie te verstrekken over de meest problematische besproeiingen ». Omdat hij zich afvraagt wat het begrip problematische besproeiing zal omvatten, meent hij dat men duidelijk zal moeten stellen wat er door deze termen zal worden gedekt.

Actie BHG 2.5.1 - Bevordering van de uitvoering van de aanplakkingsverplichtingen in ruimten die toegankelijk zijn voor het publiek

De Raad steunt het feit dat men het publiek wil informeren wanneer een zone werd behandeld.

De Raad vraagt echter dat de aanplakking zou bestaan uit een duidelijke boodschap die niet van dien aard is om een psychose of verwarringen te doen ontstaan, meer bepaald omwille van het gebruik van productnamen die bij het grootste deel van de bevolking onbekend zijn. Zo stelt hij voor om in de aanplakking de inschrijving van de soortnaam van een product ten aanzien van de wetenschappelijke benaming ervan te voorzien (bijvoorbeeld : « azijnzuur = witte azijn »).

2.6 Actie BHG 2.8.1 - Controleren van de conformiteit van de opslagruimten

De Raad steunt de maatregelen die ertoe strekken om de ruimten waar GBM zijn opgeslagen, te controleren. Dergelijke controles zouden immers tot gevolg moeten hebben dat de oneerlijke concurrentie van de mogelijke GBM-gebruikers die de wetgeving niet naleven, afneemt.

Anderzijds herhaalt **de Raad** zijn volgende twee beschouwingen :

- Hij benadrukt dat er al wetgevende bepalingen inzake de opslag van gevaarlijke stoffen bestaan. Het koninklijk besluit van 13 maart 1998 organiseert immers de opslag van zeer licht ontvlambare, licht ontvlambare, ontvlambare en brandbare vloeistoffen. De voorschriften van dit koninklijk besluit betreffende de afmetingen van de opvanginrichtingen worden al toegepast, ongeacht het gevaarlijkheids criterium van de stof (of het nu een gif is, gevaarlijk is voor het leefmilieu, enz.) ;
- Hij dringt erop aan dat de Brusselse bepalingen voor de opslag van GBM verenigbaar zouden zijn met de andere wetgevingen inzake de opslag van gevaarlijke stoffen. **De Raad** formuleert deze vraag opdat enerzijds de actoren die de geldende bepalingen al naleven, en anderzijds de actoren die in verschillende Gewesten van het land werkzaam zijn, zich naar deze Brusselse wetgeving zouden kunnen richten, zonder technische (conform maken van bestaande opslagruimten) of administratieve moeilijkheden (toezien op de naleving van verschillende wetgevingen in functie van de opgeslagen stoffen).

*

* *